

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

NA CZCZO

OJ CZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Połączenie NA CZCZO w znaczeniu ‘na pusty żołądek’ pojawia się zazwyczaj w języku mówionym, a nie pisanim i pewnie dlatego tak często bywa ono błędnie zapisywane. Pamiętajmy, że poprawnie piszemy tylko NA CZCZO, nie: „nad czczo”, nie: „naczszczo”, nie: „natrzczo” i nie: „naczczo”, choć w staropolszczyźnie zapisywano formę CZCZO jako „czcze” lub – wcześniej – „tszcze”. Wyraz CZCZO występujący w wyrażeniu NA CZCZO jeszcze jakieś 150 lat temu był używany samodzielnie: „Czczo mi jest” – narzekano, gdy odczuwano przykre ssanie w pustym lub chorym żołądku. CZCZO jest przysłówkiem utworzonym od przymiotnika CZCZY oznaczającym pierwotnie ‘o pustym wnętrzu; mającym puste wnętrze’ (a nie tylko pusty żołądek). Pisano więc o czczej duszy i o czczej głowie, czczy mógł być okręt (bez ładunku), orzech (bez smacznego wnętrza) czy owies (gdy miał puste, wyschnięte łuski pozbawione ziaren). We wszystkich tych formach odnaleźć można praindoeuropejski pierwiastek *tus-sk- / *tus-sko- o znaczeniu ‘próżny, pusty w środku’.